

MAŁOPOLSKA

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

EtnoMałopolska –

3 dniowe warsztaty szkoleniowe dla przedstawicielek Kół Gospodyń Wiejskich z Województwa

Małopolskiego –

pionierek cyfrowej transformacji na wsi.

Szaflary, 10-11 maja 2021 r.

ZARZĄDZANIE W KULTURZE /ZARZĄDZANIE TANECZNYM

KROKIEM/ZARZĄDZANIE DANCE/TEAM

Agnieszka Wargowska -Dudek (Fundacja ARTS)

Patryk Rutkowski –Uniwersytet Śląski/szafaetnografa.pl

ZARZĄDZANIE KULTURĄ

*Refleksje o zarządzaniu i trzy spojrzenia:
Postępująca globalizacja
Koncentracja na miękkich koncepcjach
zarządzania: jakość i kultura.
Waga innowacji i twórczości.*

Zarządzanie w XXI wieku: jakość,
twórczość, kultura
M Kostera M Śliwa

ZARZĄDZANIE KULTURĄ W KONTEKŚCIE TAŃCA I JEGO POLIGENEZA

*Znalezienie jednego źródła tańca jest wręcz
niemożliwe*

*Taniec był jedną z pierwszych form ludzkiej ekspresji.
Korzeni tańca należy po pierwsze szukać: zarówno w
zabawie, jak i życiu seksualnym; zachowaniu
zwierząt, jak i czynnościach religijnych; grupowej
aktywności, jak i beztroskich działaniach jednostki*

Joann Kealiinohomoku w swoim eseju *An Anthropological Looks at
Ballet as a Form of Ethnic Dance*

Taniec nie jest czymś nowym, lecz spuścizną przekazaną nam przez naszych ojców i praojców

Lukian z Samostate, *Dialog o tańcu*, II wiek n.e.,
tłum. W. Witwicki, Warszawa 1949

Taniec symbolizuje kosmogonię, odrodzenie się z Chaosu, ruchy ciała niebieskich, kult Słońca i pór roku; Życie, deszcz, przemianę, wyzwolenie, wzniosłość, uroczystość, poświęcenie, rytuał kultowy, dziękczynienie bóstwu, modlitwę, Życie bogów i bohaterów, odpędzanie duchów; powieść, ideę; radość, radość ruchu, Żywotność, bez troskę; porozumiewanie się, towarzyskość, uczucie, poezję, muzykę, zaloty, umizgi, zmysłowość, rozwiązłość, rozpustę, wyuzdanie; płodność, małżeństwo; polowanie, wojnę; przekleństwo, śmierć, żalobę (...)

W. Kopaliński, *Słownik symboli*, Warszawa 1995

Taniec tworzony jest językiem symboli kulturowo rozpoznawalnych w obrębie danego kontekstu społecznego i religijnego, przekazując informacje i znaczenie w formie obrzędowej, kultowej i rekreacyjno-zabawowej.

W. Mond-Kozłowska, *Przekraczanie sztuki w metafizycznym doświadczeniu tańca*, Warszawa 2010

Taniec jako aktywność: fizyczna, komunikacyjna, kulturowa, społeczna, polityczna, fizjologiczna i ekonomiczna.

H, Judith. *To Dance Is Human: A Theory of Nonverbal Communication*, Chicago 1979

Italian danzare,
Spanish danzar,
Romanian dansa,
Swedish dansa,
German tanzen
Polish taniec

...(zamiast tańc, już r. 1500), tańcować (dziś tańczyć); tan, tanek (zmyślone w 16. wieku, już u Beja, tak jakby -iec w taniec było naszą końcówką); tancerz, tancerka; »w tancszulu bawiąc«, Potocki; tancmistrz; tanecznik, tanecznica (ale w 15. wieku taniecznica o 'sali do tańczenia'); z niem. Tanz, co i do Romanów przeszło (franc. danse, i t. d.).

A. Brückner, *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Kraków 1927

FESTIWALE TANECZNE MIĘDZYNARODOWE
(MIĘDZYKULTUROWE: MIĘDZYEKULTURNE,
MIĘDZYREGIONALNE) FESTIWALE FOLKLORYSTYCZNE

*Międzynarodowy Festiwal Folkloru Ziem Górskich w
Zakopanem*

*Tydzień Kultury Beskidzkiej. Festiwal folklorystyczny Wiśle,
Szczyrku i Żywcu*

Międzynarodowe Małopolskie Spotkania z

Folklorem/International Folk Meetings Małopolska

*Krakowski Wianek - Przegląd zespołów regionalnych, kapel,
instrumentalistów, grup śpiewaczych i śpiewaków ludowych im.*

Jędrzeja Cierniaka

*Małopolski Przegląd Tańca Ludowego "Krakowiaczek - o
Krakowską Czapkę"*

*Światowy Festiwal Polonijnych Zespołów Folklorystycznych w
Rzeszowie*

Międzynarodowy Festiwal Folkloru Ziem Górskich w Zakopanem, jego dzieje sięgają czasów II Rzeczypospolitej, a rodowód można łączyć z koncepcją "Związku Ziem" wyrosłą na gruncie podhalańskiego regionalizmu, skonkretyzowaną w latach 20-tych XX w. przez Władysława Orkana. Proponowana przez niego koncepcja zakładała zjednoczenie wszystkich grup zamieszkujących polskie Karpaty, od Huculszczyzny aż po Beskid Śląski

PROGRAMY TELEWIZYJNE, TANECZNE SHOW

World of Dance
Got to dance – tylko taniec
Gwiazdy tańczą na lodzie
Taniec z gwiazdami
You can Dance -po prostu tańcz
Mam talent

Ziemia Myślenicka wystąpiła w finale tanecznego show telewizji Polsat Got to dance - tylko taniec. To pierwsza formacja reprezentująca polski taniec ludowy, która zakwalifikowała się do finału **tego typu programów**

TANECZNE FILMY, KONKURSY, FESTIWALE

Dances with Camera to międzynarodowy konkurs krótkometrażowych filmów.

Mobile Dance Film Festival, NY (Festiwal Tańca Mobilnego)

Smartfony. Rewelacyjny taniec.

POOL-INTERNATIONALES TanzFilmFestival BERLIN

Altera

Reż. Baptiste Rouveure / Francja / 2018

Altera, to inny. To inność, która byłaby ciężarem i którą odrzucamy. Co wówczas pozostaje, aby budować nasze punkty odniesienia, naszą tożsamość i nie pogrążyć się w odmienności, odnajdując echa życia tylko w naszym własnym odbiciu?

TANIEC I TEORIA

Taniec może stanowić tak samo fascynujący przedmiot badań, jak literatura, muzyka, sztuka czy film. Jego uniwersalność polega na tym, iż nie występuje na świecie kultura czy społeczeństwo, które nie wyprodukowałoby jakiejś jego formy.

Jeżeli sztuka [tańca] ma osiągnąć ów szczyt wzniosłości, jakiego dla niej pragnę i jakiego jej życzę, jest rzeczą niezbędną, aby tancerze dzielili swój czas i naukę między ciało i umysł i aby oba były przedmiotem ich rozmyślań. Niestety, jednak wszystko daje się ciału a wszystkiego odmawia duszy. Rzadko głowa kieruje nogami, jako że talent i umysł nie mieszkają w nogach. Prowadzi to do błędów, człowiek gubi się, pozostaje zeń tylko źle złożona maszyna, wydana na łup jałowego podziwu głupców i zasłużonej pogardy znawców.

Jean George Noverre, fragment *Listów o tańcu i baletach* (1760 rok)

LITERATURA

W początkowym okresie historii badań nad tańcem (XIX/XX wiek) tematem zajmowali się historycy, muzykolodzy, religioznawcy. Obecnie badacze tańca to przede wszystkim etnologzy i antropologzy kultury (także przedstawiciele środowiska medycznego i psychologzy). Antropologia tańca jako dyscyplina naukowa narodziła się w latach czterdziestych XX wieku w Stanach Zjednoczonych. W czasie, gdy amerykańscy badacze zajmowali się społeczno – kulturowym kontekstem tańca, ich europejskich kolegów interesować zaczęła jego forma.

Europa

Rudolf Laban i jego system notacji ruchu, próba opisanie morfologii tańca.

Dominujące nurty: kinetografia, choreologia, ergonomia

Na podstawie obserwacji ruchu w tańcach ludowych, sporcie, pracy robotników i gimnastyce R. Laban opracował własną teorię ruchu, który według niego dzielił się na trzy składniki: energię (siła mięśni), czas (tempo) i przestrzeń (otoczenie).

R. Laban założył kilka szkół, w których analizowano prawa rządzące ruchem. Do grona uczniów R. Labana należeli między innymi Mary Wigman i Kurt Jooss oraz Weronika Sherborne.

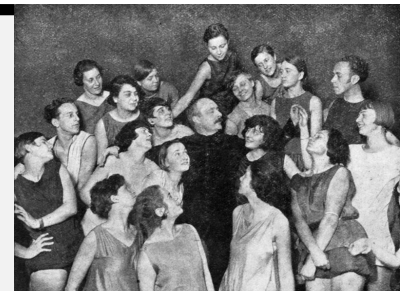
Stany Zjednoczone

Prekursorzy: Curt Sachs, Franz Boas.

Współcześnie

Umiejętność patrzenia na ciało jak na artefakt, analizowania go oraz rozumienie znaczeń kulturowych tańczonego, ruchowego i ucieleśnionego sposobu poznania świata mamy dziś znacznie lepiej opanowaną niż kiedykolwiek w przeszłości. Tak jak doświadczenie większych i mniejszych elementów struktury tańca, poznawanie rozmaitych niuansów jest czym innym dla tancerza i dla widza, tak i doświadczenie kultury różni się w przypadku rdzennego jej uczestnika i tego, który jest jej obserwatorem. „Mądrość” ukształtowana poprzez umiejętności praktyczne jest czymś innym niż ta wynikająca z obserwacji. Mądrość cielesna (mądrość w ciele) jest wewnętrznie spójna i jako taka powinna ułatwiać poznawanie kultur.

Anya Peterson Royce

Rudolf Laban
Rezső Laban de Váraljas
wśród uczniów

Źródło:
https://pl.wikipedia.org/wiki/Rudolf_Laban

LITERATURA

Polska

W Polsce zainteresowanie tańcem, jego historią i znaczeniem datuje się przynajmniej na początki XIX wieku. Początki myślenia antropologicznego w badaniach nad tańcem znaleźć można w pracach m.in. Kazimierza Brodzińskiego Łukasza Gołębiowskiego, Karola Czerniawskiego antropologiczno socjologicznego. W okresie II Rzeczypospolitej spojrzenie etnografów Kazimierza Moszyńskiego.

- Większość publikacji dotyczy głównie sztuki baletowej. Są to opracowania historyczne, almanachy, biografie, wspomnienia, pamiętniki, wywiady z artystami, książki z zakresu teorii, estetyki i filozofii i baletu oraz metodyki tańca klasycznego.
- Drugą grupę stanowią książki z dziedziny tańca ludowego i historycznego, w których znajdują się opisy poszczególnych tańców z rysem historycznym i dołączonymi do nich kinetogramami.
- Opracowania poświęconych najważniejszym zespołom pieśni i tańca w Polsce. Kilka pozycji dotyczących technik tańca adresowanych jest do użytku amatorskiego ruchu artystycznego.
- Literatura z dziedziny choreoterapii, choreologii, antropologii, anatomii na polskim rynku wydawniczym ukazuje się sporadycznie.

A. Iwańska, *Bibliografia taneczna. Stan literatury tanecznej w Polsce – perspektywy badawcze*

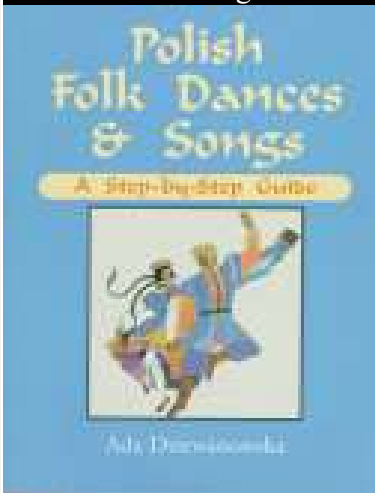
Polonijna

Polish Folk Dances and Songs: A Step-by-step Guide

Ada Dziewanowska, Basia Dziewanowska

Roderyk Lange - polski etnolog, antropolog tańca, choreolog.

NATURALISTYCZNA KONCEPCJA TAŃCA

**naturalistyczne interpretacje tańca
(przyrodnicza interpretacja genezy i znaczenia
tańca)**

Naturalizm (fr. naturalisme) ontologiczny.

*Geneza tańca wynikająca z naśladownictwa
(zachowania zwierząt)*

*Geneza tańca wynikająca z fizjologii człowieka
(uwodzenie, przywabianie partnerów)*

Tancerze w masce jelenia (paleolityczny rysunek naskalny)

ANTYNATURALISTYCZNA KONCEPCJA TAŃCA

antynaturalistyczne interpretacje tańca

*(kosmologiczna interpretacja tańca na podstawie m.in.
tekstów Lukiana z Samosate,*

*Pierwiastek religijny i wojenny, miłość
na podstawie tekstów
Karola Czerniawskiego)*

Murzyński taniec wojenny z Afryki Wschodniej

TANIEC JAKO EKSPRESJA EMOCJI I WYRAZ GRUPOWEJ TOŻSAMOŚCI W RÓŻNEJ SKALI

TANIEC INDYWIDUALNY w etnochoreologicznym rozumieniu. Taniec jako kinestetyczna forma zjawiska, wykonywany spontanicznie przez tancerza, przy nadarzającej się okazji i towarzyszącej muzyce wokalne czy instrumentalnej, w naturalnym środowisku wiejskim.

TAŃCE LOKALNE jako tańce społeczności wiejskiej w naturalnych warunkach tworzyły repertuar wyróżniający się sposobem i stylem wykonania.

TAŃCE REGIONALNE W ciągu wieków przekazywany z pokolenia na pokolenie. Zasób ten (tańce społeczności wiejskiej), repertuar taneczny jako dziedzictwo kulturowe stanowił cechę charakterystyczną i nieodłączną właściwość określonej grupy społecznej podobnie jak gwara, muzyka, pieśń i strój ludowy.

TAŃCE NARODOWE wyrosłe wśród ludu przybierają z czasem nazwę poloneza, krakowiaka, mazura, kujawiak i oberka i zyskują szczególną rangę. Stały się wyjątkowym zjawiskiem, ponieważ mają głębsze znaczenie, przedstawiają obszerne pole do myślenia, zasługują aby im się gruntowniej przypatrzeć i odkryć powinowactwo jakie mają z całą indywidualnością narodu, który je u siebie wyrobił.

TAŃCE UNIWERSALNE np. Tango – zarówno taniec, jak i muzyka – jest częścią światowego niematerialnego dziedzictwa kulturowego ludzkości i w 2009 roku zostało wpisane na listę niematerialnego dziedzictwa UNESCO.

TAŃCE REGIONALNE W ZESPOŁACH
AUTENTYCZNYCH I ARTYSTYCZNIE
OPRACOWANYCH (NA WYBRANYCH
PRZYKŁADACH).

*Lachy Szczyrzyckie (Zespół Regionalny
Szczyrzycanie)*

*Kasina Wielka, Węglówka (Zespół
Regionalny Kasinianie - Zagórzanie)*

*Krakowiacy Zachodni (Zespół Regionalny
Mogilanie)*

Wiśniowa (Zespół Regionalny Banda Burek)

Mapka. Regiony, oprac. własne

POLSKIE TAŃCE NARODOWE (POLONEZ,
MAZUR, KUJAWIAK, OBEREK, KRAKOWIAK)

Analiza porównawcza na podstawie małopolskich
zespołów artystycznie opracowanych.

Zespołu Pieśni i Tańca Ziemia Myślenicka

Zespołu Pieśni i Tańca Słowianki

Obraz Józefa Chelmońskiego Oberek (1878)

POLSKIE TAŃCE NARODOWE (POLONEZ,
MAZUR, KUJAWIAK, OBEREK, KRAKOWIAK)

Analiza porównawcza na podstawie małopolskich
zespołów polonijnych.

*Zespołu z Chicago – Zespołu Pieśni i Tańca
LAJKONIK*

Drzeworyt L. Stypulkowskiego, Krakowiak

MAŁOPOLSKA

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi